

**โครงการวิจัยการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อ
สร้างชุมชนเข้มแข็งโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนห้วยหม้าย
อำเภอสอง จังหวัดแพร่**

**THE RESEARCH AND DEVELOPMENT OF ECOTOURISM
MANAGEMENT TO CREATE STRENGTHENING COMMUNITY BY
USING PARTICIPATORY ACTION PROCESS OF HUAY MAI
COMMUNITY , SONG DISTRICT, PHRAE PROVINCE**

ศิริพร พันธุลี วัฒนา วณิชชานนท์

วิลาสินี บุญธรรม

SIRIPORN PHUNTULEE WATTANAWANITCHANONT

WILASINEE BOONTHAM

สถานที่ทำงานของผู้วิจัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

17 หมู่ 3 ตำบลแม่ทราย อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ 54140

E-mail : pukan5@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนห้วยหม้าย เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำในชุมชนห้วยหม้ายในการเตรียมตัวเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และได้แนวทางและรูปแบบการดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยคนในชุมชนห้วยหม้ายอย่างมีส่วนร่วม วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนห้วยหม้ายโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมพัฒนากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนห้วยหม้ายให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนการพึ่งพาตัวเองได้

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนห้วยหม้ายเป็นเรื่องการขาดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวบางจุด ขาดการ

ประชาสัมพันธืข่าวสารอย่างทั่วถึง ประชาชนและเยาวชนไม่รู้ศักยภาพองค์ความรู้ชุมชนห้วยหม้าย ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนห้วยหม้าย จากปัญหาดังกล่าว จึงนำมาสู่การพัฒนาศักยภาพแกนนำในชุมชนห้วยหม้ายเพื่อเตรียมตัวเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มี 3 กิจกรรม ประกอบด้วย (1)อบรมเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยการศึกษาดูงาน ณ โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ (2)อบรมองค์ความรู้ข้อมูลชุมชน ทูทางสังคมและประวัติความเป็นมาของตำบลห้วยหม้าย (3)อบรมทักษะการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งจากการพัฒนาศักยภาพทั้ง 3 กิจกรรม ส่งผลให้อาสาสมัครมัคคุเทศก์มีความมั่นใจในการพูด และปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดีได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนได้กำหนดแนวทางและรูปแบบการดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยคนในชุมชนห้วยหม้ายมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้ (1)จัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนห้วยหม้าย (2)กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของชมรมและผู้รับผิดชอบภาระงานของชมรมที่ได้มาจากการเลือกตั้ง (3)กำหนดรูปแบบรายการนำเที่ยวตามศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ (4)กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติสำหรับสมาชิกและนักท่องเที่ยว ตลอดจน (5)กำหนดการแบ่งปันผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่สมาชิก

ABSTRACT

The objective of this research was to search problems and obstracs in ecotourism management of Huay Mai community, to develop the potentials of Huay Mai's volunteer to prepare as local guide and to get the way and the pattern of ecotourism management by using participating process from Huay Mai villagers. The research methodology used a qualitative research by using participatory action research process(PAR) as tools that leads to the learning process creation of Huay Mai community, which the steakholders in community participated to think ,to do, to solve and to develop Huay Mai's ecotourism management process suitable with community context to develop quality of life and be able to self-reliance.

The research result revealed that problems and obstracs in ecotourism management of Huay Mai community as lack of basic infrastructure some tourism site, lack of public relation thoroughly, people and youths did not know social capital and knowledge in Huay Mai community and lacking awareness in conservation natural resource cultural and local wisdom in Huay Mai community. From these problems lead

to develop the key informants potential to prepare local guide. There were three activities as followed: (1) training in the topic "participatory ecotourism management" by observing activities from the best community of practice at Bann Mae Kam Pong Homestay, Mae On district, Chiang Mai province (2) training in the topic "history and knowledge of Huay Mai community" and (3) training in the topic "guide skill" to support community tourism. In three potential development activities, affected on guide volunteers to be confident in speaking and appropriate performing as good guide correctly. Moreover, the stakeholders in community set the ways and patterns ecotourism management by Huay Mai villagers were participated as followed: (1) to set Huay Mai tourism group (2) to determine flow chart organizing's group which come from election (3) to define tourism site program along appropriate area (4) to assign rules and regulations to practice for members and tourists and (5) to specify the profits of ecotourism management in community to the members.